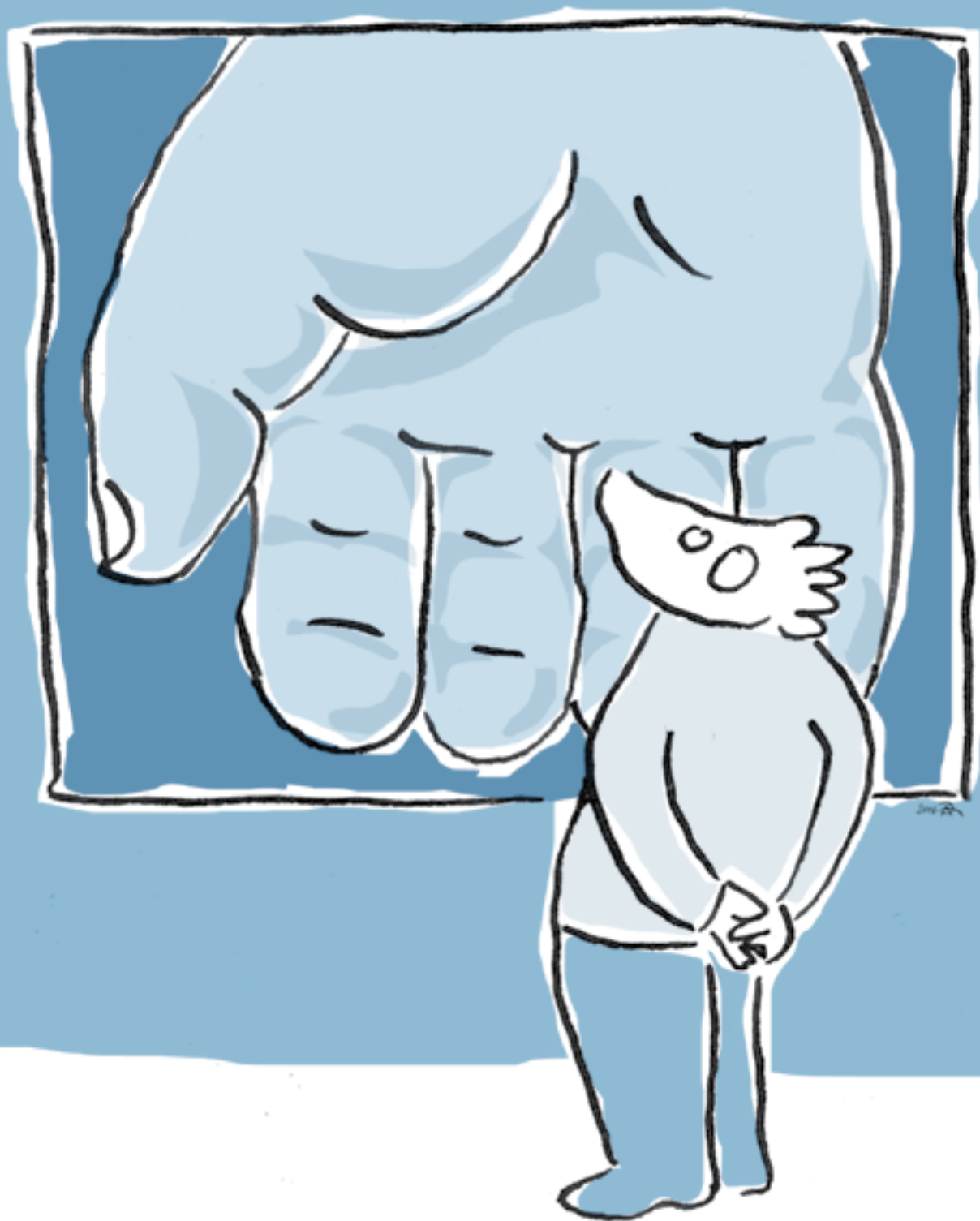

WORLD PRESS PHOTO

36/1 SZÓKÁRTYÁK

AZ ACTIVITY JÁTÉKHOZ

sajtófotó

vándorkiállítás

világ

múzeum

néprajz

díj

36/2 A NÉPRAJZI MÚZEUM

RÖVID TÖRTÉNETI ÖSSZEFOGLALÓ

A budapesti Néprajzi Múzeum a legkorábban szerveződött európai szakmúzeumok sorába tartozik. Születésnapjaként 1872. március 5-ét tartja számon a tudománytörténet, amikor Xántus Jánost (1825–1894) kinevezték a Magyar Nemzeti Múzeum Ethnographiai Osztályának őrévé. A jogi képzettségű, a szabadságharc honvédtisztjéből az amerikai emigrációban neves természettudományi kutatóvá lett Xántus János vezető muzeológusi megbízatását azon nagyszabású néprajzi kiállítás sikerének köszönhetette, amit az általa 1868–1869-ben Kelet-Ázsiában gyűjtött két és fél ezer darabból álló anyagból rendezett. A máig párhuzamosított gyűjtemény egyedüli előzményét a Nemzeti Múzeum anyagában Reguly Antal (1819–1858) 92 néprajzi tárgya jelenti, amit 1843–1845 között az Észak-Ural vidékén élő obi-ugorok között gyűjtött.

A XX. század elején az intézmény Európa egyik vezető szakmúzeumának számított. A Néprajzi Osztály munkatársa volt Vikár Béla, aki a világon elsőként gyűjtött népdalokat fonográf segítségével. Munkásságának folytatását jelentette Bartók Béla, majd Kodály Zoltán tevékenysége, mely a magyar népzenei kutatásokat a múzeum falai között emelte a nemzetközi élvonalba.

Időközben folyamatosan gyarapodtak az intézmény nemzetközi és magyar gyűjteményei. Az 1930-as évek elején a Néprajzi Múzeum kezdeményezésére és munkatársainak irányításával készült el *A magyarság néprajza* című négykötetes mű, amely az első nagyszabású hazai néprajzi összefoglaló.

A múzeum formális önállóságát 1947-ben nyerte el, amikor szervezetileg is kivált a Nemzeti Múzeum kötelékéből, és országos hatáskörű önálló intézmény lett. Számos költözködés után 1975-től birtokolja jelenlegi épületét a Parlamenttel szemben. A Hauszmann Alajos tervei alapján 1896-ra felépült Kúria 1949-ig a legfelsőbb törvénykezés palotájaként szolgált. „A magyar nép hagyományos kultúrája” című állandó kiállítás megnyitására csak 1991-ben kerülhetett sor, meglehetősen nehéz intézményi körülmények között. A magyar nyelvterület egészét bemutató kiállítás 13 teremben tárja a látogatók elé a magyar parasztság tárgyi emlékeit a 18. század végétől az első világháborúig terjedő időszakig.

A Néprajzi Múzeum honlapja alapján

36/3 WORLD PRESS PHOTO

A KIÁLLÍTÁS TÖRTÉNETÉNEK RÖVID ISMERTETŐJE

A World Press Photo kiállítás Budapest egyik legnépszerűbb kulturális eseménye, jelenkori életünk legátfogóbb tükré, amely nemcsak a vizuális kultúra, de a történelmi ismeretek szempontjából is igen fontos szerepet tölt be.

A World Press Photo 1955-ben Hollandiában alapított független, nonprofit szervezet. Fő célkitűzése a hivatásos sajtófotósok munkájának támogatása és népszerűsítése szerte a világon. Az évek során a szervezet a sajtófotózás és a szabad információcsere független műhelyévé nőtte ki magát.

A World Press Photo szervezet minden évben megrendezi a világ legnagyobb és legtekintélyesebb sajtófotó-versenyét. A 2004. év rendezvényeit bemutató 48. World Press Photo versenyre 123 országból 4266 fotóriporter küldött riportképet. A kiállítás fotóit egy nemzetközi zsűri 69 190 képből két hétig tartó mérlegelés után válogatta ki Amszterdamban.

A díjazott fotókból vándorkiállítás készül, amelyet évről évre több mint egymillió ember tekint meg a világ számos országában.

A Néprajzi Múzeum honlapja alapján

36/4 DÍJNYERTES KÉPEK

1.

2.

3.

4.

5.

36/5 DÍJNYERTES KÉPEK

A NÉZŐK GONDOLATAI

A

Heidi Bradner: *Nenetek a Yamal félszigeten*

A kisállatos, kisgyerekes sztereotípiá szép példája, kutya helyett rénszarvassal. Elsőre én is csak a szarvast vettem észre, a bal oldali eszkimó kisbabát a cumisüveggel csak később. Hogy nem fagy meg a tej ott Szibériában???

B

Jean-Marc Bouju(Franciaország): *Iraki férfi vigyáz kisfiára az An Najafi hadifogolytáborban*
Ez a fődíjas kép – megérdemelten. Elképesztő helyzet, elképesztő pillanat, amely mindenkit megérint és mindenkit másképpen. Aki akarja, apa és fia kapcsolatát látja, más a fogvatartók kegyetlenségét, megint más éppen a fogvatartók emberségességét, hogy a fogoly a szokásos műanyag kézibilincs nélkül, kisfiával együtt lehet. Akárhogy is: megérint és felkavar.

C

Emmanuel Scorcelletti: *Sharon Stone*

Sharon Stone belépője a Cannes-i filmfesztiválon. Egy sztár sose tudja túlzásba vinni – ettől sztár. A kompozíció ugyanakkor ijesztően profán módon mutatja a jelenetet, láttatni engedi nem csak a fotósok hadát, de a soron következő hírességeket is.

D

Ilkka Uimonen: *Balata menekült tábor*

A falra graffitizett Dávid Csillag és az izraeli katona sziluettje lerágott csont, de a sikátor mégis kellő feszültséget kölcsönöz a képnek. Nem lennének annak a fiúnak a helyében, aki ott járőrözik.

E

Olivier Grunewald (Franciaország): *Kamcsatka*

Hát igen, ilyen képet nincs alkalma csinálni egy lelkes amatőrnek. A beállításban sincsen semmi rendkívüli, középen a hegy, épp ahogy a turisták fényképeznék. Hiába banális, mégis-mégis annyira kristálytisza, annyira szép...

36/6a KRITIKUSOK VÉLEMÉNYEI

RÉSZLETEK A 2004. ÉS A 2005. ÉVI KRITIKÁKBÓL

A 2005-ös évben is a fotók többsége megrendítő, sokkoló és szörnyű. A kiállítás képi le-nyomata a világban történt elmúlt egy év borzalmainak. Sajnos a hír a mai világban már csak az, amikor valami rettenetes dolog történik. Hírdömpingben élünk, a híradásokban már megszoktuk a vért, a háborút, a katasztrófákat. Talán nem is hatnak már ránk ezek az információk, de a World Press Photo kiállításon a kimerevített pillanatokat szemlélhetjük, ami ott van előttünk, nem tudunk elmenekülni előlük.

.....

A sajtófotók 80 százaléka, ha nem több, a háborúkról szól – a legtöbb az iraki esemé-nyeket dokumentálja – s a cunami és a Kathrina hurrikán csapásait örökíti meg. A maradék alkotás sportfotó és portré, ami üdítően hat a lélekre, mert igazán szépen fényképezett fotókat nézegethetünk, és ezekből a fotókból egy-kettő még vicces is. Kivétel ez alól a megállapítás alól Qui Jan sportfotó-sorozata, mely a Kínai Népköztársaság sportnevelésébe, edzései-be ad betekintést. A gyerekeket itt a teljesítményorientáltságra nevelik, s úgy tűnik, érzelem nélküli a sport s kegyetlen is.

Kiemelkedik Lars Tunbjörk svéd fotós munkája is. Ő egy divatbemutató háttérben zajló eseményeit fotózta. Remekül elkapott pillanatokot látunk, ahol a modelleket nem em-berként kezelik, csupán próbababaként ráncigálják, öltöztetik, sminkelik őket. A sorozat végén egy hölgyet látunk kifacsartan, érzelemnélküliség tükröződik az arcán: ez a divat-világ.

A természetfotókból ebben az évben nem állítottak ki túl sokat, így elgyötört lelkünk nem igazán tud megpihenni a természet világában.

A kiállítást azoknak tudom ajánlani, akik felkészültek a sokkoló látványra, megerősítették önmagukat, s valóban kíváncsiak arra: mennyi borzalmas dolog történt az elmúlt egy évben világszerte.

36/6b KRITIKUSOK VÉLEMÉNYEI

RÉSZLETEK A 2004. ÉS A 2005. ÉVI KRITIKÁKBÓL

World Photo Press kiállítás évről évre megtekinthető – most már feltehetőleg a Vár után állandó jelleggel a Néprajzi Múzeumban –, és minden alkalommal komoly dilemmákat vet fel. Egyrészt minden alkalommal nagyjából „ugyanazt” látjuk: háborúkat, felkeléseket, katasztrófákat és járványokat, illetve mindezek elkövetőit, de még inkább áldozatait. Ugyanakkor kevés kivételtől eltekintve rendre elképesztően jó képeket láthatunk, amelyek általában tényleg meg tudják ragadni az adott konfliktus lényegét, és képesek kiváltani mély szimpátiánkat a szenvedőkért, miközben tudjuk, hogy itt üzleti vállalkozásról (is) van szó. Profi sajtóügynökségek és dúsgazdag világlapok munkatársai méregdrága felszereléssel, óriási költségvetéssel utaznak oda, ahol éppen valami, számukra „ígéretes” történik. Így ezen képeikkel pedig még több újságot adhatnak el, ők maguk pedig komoly szakmai karriert futhatnak be. Persze az emberben mindig él a remény, hátha mégis őszinte szándékkal, szakmai becsülettől vezérelve tárják mindezt elénk, azzal a reménnyel, hogy pont ettől megváltozik valami.

A tekintélyes szakemberekből álló zsűri 63 ezer képből választotta ki az általa legjobbnak ítéltet. Pontosabban azokat az alkotásokat, amelyek szerintük jellemzően tükrözik a világ pillanatnyi arculatát, amelyek a szerkesztők megítélése szerint az újságolvasó ember érdeklődésére leginkább számot tarthatnak, piacképesek, vagyis eladhatóak. Az alkotók tükröt tartanak elénk, s ne őket okoljuk, ha a tükör ijesztő képet mutat. A sajtófotósnak a legszélsőségesebb helyzetekben is mindig nyitva kell tartania a szemét. A hír születésének pillanatában kell a lehető legjobb formában megkomponálnia a képet: ritkán adódik lehetősége kivárni a tökéletes fényviszonyokat vagy a legmegfelelőbb pillanatot.

Ne feledkezzünk meg arról, hogy a fotós sokszor élete, egészsége kockáztatásával küzd azért, hogy időben tudósítson egy eseményről. Kiszolgáltató, nemcsak a munkakörülményeknek, hanem képei felhasználását illetően is.

Itt rejtőzik a sokak által felismert és hangoztatott etikai probléma gyökere. Mit, milyen formában, milyen tartalommal tárnak a lapok, a televíziók közönsége elé? Mert a kép éppen úgy, mint a szó – önmagában nem változtatja meg a világot, mégis alakítja azt. Számos példát lehetne sorolni. A műfajnál maradva gondoljunk csak a vietnami háború idején készült híres fotóra, amely egy vietkong harcos utcai kivégzését ábrázolja. Többek között e kép megrendítő hatása is közrejátszott az akkori polgári engedetlenségi mozgalmak felerősödésében. A tiltakozások sorozata az amerikaiak vietnami kivonulásához vezetett.

*Forrás: EduCafe.hu
és Cser István cikke alapján Új Ember, 2004. X. 31.*

36/7 A KÉPEK ÉS A FOTÓSOK

CSOPORTOS FELADATLAP

Csoportosítsátok a kritikákból kiemelt információkat! Milyen tényeket tudtatok meg a képekről és készítőikről? Milyen véleményeket fogalmaztak meg a bírálók az alkotásokról és az alkotókról?

	TÉNYEK	VÉLEMÉNYEK
FÉNYKÉPEK		
FOTÓSOK		

36/8 WORLD PRESS PHOTO

MÚZEUMI FELADATLAP

1. Milyen témákat érintenek a képek?

.....
.....
.....
.....

2. Milyen országok jelennek meg a képeken?

.....
.....
.....
.....
.....

3. Keress példát egy közeli felvétellel készült alkotásra! Írd le a címét és készítőjének a nevét!

.....

4. Keress példát nagy totállal készült alkotásra! Írd le a címét és készítőjének a nevét!

.....

5. Keress példát gyermekorsot bemutató képre! Írd le a címét és készítőjének a nevét!

.....

6. Keress példát környezeti problémát bemutató képre! Írd le a címét és készítőjének a nevét!

.....

7. Milyen érzéseket váltanak ki belőled a képek?

.....
.....
.....
.....

8. Melyik volt számodra a legmegrázóbb kép? Írd le a címét és készítőjének a nevét!

.....

9. Melyik kép volt a számodra a leginkább felháborító? Írd le a címét és készítőjének a nevét!

.....

10. Melyik volt szerinted a legszebb kép? Írd le a címét és készítőjének a nevét!

.....

Próbáld megfogalmazni, hogy mi lehetett a fotós célja ennek a képnek az elkészítésével!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Egyéb megjegyzések:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

36/9A FOTÓS FELELŐSSÉGE

VÉLEMÉNYKÁRTYÁK

A

Katasztrófa esetén a fotós tegye le a gépét, és segítsen a mentésben!

B

A fotóriporter számára csak a hiteles ábrázolás lehet a fontos.

C

Az emberi méltóságot védeni kell. Nem szabad a szenvedést, a fájdalmat, a sérült embereket mutogatni.

D

A jó fotók sokkolásukkal segíthetik a helyes etikai magatartás kialakítását, háborúellenességre, szolidaritásra sarkallhatnak.

E

A lesipuskás fotósok csak a bevétellel, saját népszerűségükkel törődnek.

F

A fotósok fontos szerepet játszanak a sajtószabadság védelmében.

